

BuildEst II D2.2 RAPORT

Eesti ehitusvaldkonna mittekvalifitseeritud töajõu koolitusvõimalused

Oktoober 2014

Intelligent Energy – Europe (IEE) programme, Build UP Skills Pillar 2 project „Developing the training schemes and materials for non-qualified and qualified workforce and trainers’ training in the Estonian construction sector to achieve EU2020 Energy Efficiency targets“

Sissejuhatus

Euroopa Liidu 2020. aastaks seatud energiatõhususe alaste eesmärkide saavutamiseks ning selleks, et märkimisväärselt vähendada energiatarbimist elamumajanduses on „Eesti ehitusvaldkonna tööjõu koolitamise tegevuskava aastani 2020“ kohaselt oluline tagada erialase väljaõppe ühtlane kvaliteet ja laialdasem kättesaadavus ning suurendada oluliselt erialase kvalifikatsiooni omandanud töötajate osakaalu ehitussektoris¹.

Ka Haridus- ja teadusministeeriumi poolt koostatud „Eesti elukestva õppe strateegia 2020“ ühe eesmärgina nähakse kvaliteetsete, paindlike ja mitmekesiste valikutega ning tööturu arenguvajadusi arvestavate õppimisvõimaluste loomise kaudu suurendada erialase kvalifikatsiooniga inimeste arvu².

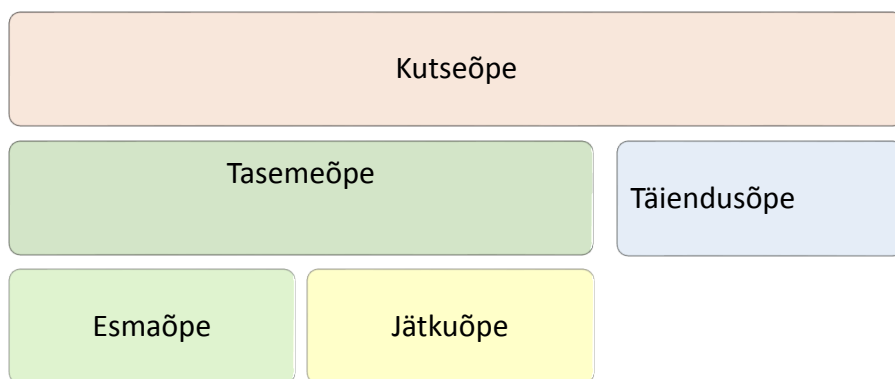
Erialase kvalifikatsiooni saavutamine on võimalik eelkõige läbi kutsealase koolituse (edaspidi ka *kutseõpe*) nii formaalharidussüsteemis kui väljaspool seda.

Aastaks 2020 peab kutseharidussüsteem aitama luua heatasemelise ja võrdseid võimalusi pakuva elukestva õppe süsteemi, mille keskmes on **õpiväljunditel põhinev lähenemisviis** ehk väljundipõhine õpe. Väljundipõhise õppe struktuur ja komponendid määratletakse lähtudes kutsestandardites kirjeldatud töö profiilist, töö tegemiseks vajalikest kompetentsidest ja vastavatest tegevusnäitajatest. Õppe vastavuse konkreetsele kvalifikatsioonitasemele määrab õppekava aluseks oleva kutsestandardi paiknemine Eesti kvalifikatsiooniraamistikus (EKR)³.

Õpiväljundite ehk oodatavate teadmiste, oskuste, hoiakute määratlemine annab õppijale ning tööandjale parema ülevaate sellest, mida õppe lõpetanud on suutelised tegema.

Kutseõppeasutuse seaduse kohaselt jaguneb kutseõpe tasemeõppeks ja täiendusõppeks⁴:

- 1) **tasemeõppe käigus omandatakse kindlale kvalifikatsioonitasemele vastav kvalifikatsioon**, mis võimaldab juurdepääsu järgmise kvalifikatsioonitaseme õppele, tasemeõpe toimub teisel kuni viiendal kvalifikatsioonitasemel;
- 2) täiendusõppe käigus omandatakse üksikkompetentse ja selle läbiviimisel arvestatakse täiskasvanute koolituse seaduse tööalast koolitust reguleerivaid sätteid.

Joonis 2. Õppekavade jagunemine kutsehariduses (Allikas: HTM).

¹ „Build-Up Skills, Eesti ehitusvaldkonna tööjõu koolitamise tegevuskava“ töötati välja 2013 aastal projekti BuildEst raames ja selles kirjeldati ehitussektori arenguvajadusi, tööjõuturu olukorda ja võimalikke lahendusi Euroopa 20-20-20 eesmärkidest lähtuvalt. Tegevuskava on kättesaadav <http://www.buildupskills.eu/national-project/estonia>.

² Haridus- ja Teadusministeeriumi koostatud haridusvaldkonna tähtsamaid arenguid suunav dokument „Eesti elukestva õppe strateegia 2020“, lk 4

³ 2008. a septembrist kehtib Eestis **8-astmeline** Euroopa kvalifikatsiooniraamistikuga (*European Qualification Framework (EQF)*) vastavuses olev hariduslikke ja kutse kvalifikatsioone ühendav ja siduv **Eesti kvalifikatsiooniraamistik**, mis on kvalifikatsioonide kirjeldamise, liigitamise ja võrdlemise vahend. [Kvalifikatsioonisüsteemi uue kontseptsiooni ja kvaliteeditagamise süsteemi väljatöötamise kontseptuaalsed alused](#). Lk 12 Allikas Kutsekoda

⁴ Kutseõppeasutuse seadus §23 lõige 2

Kutseõppe õppekavad jagunevad esmaõppe ja jätkuõppe õppekavadeks⁵:

1) esmaõppe õppekava alusel toimub kutseõpe, mille puhul **õppima asumisel ei eeldata õppijalt eelnevate erialaste kompetentside olemasolu**;

2) jätkuõppe õppekava alusel toimub kutseõpe, mille puhul õppima asumise eelduseks on eelnevale või samale kvalifikatsioonitasemele vastava kutse või vastavate kompetentside ja haridustaseme olemasolu.

Õppekavad mittekvalifitseeritud tööjõu koolitamiseks ehituse valdkonnas

Eestis õpetatakse ehituserialasid 19 koolis⁶, mis paiknevad erinevates regioonides üle kogu Eesti. Ehituserialasid õpetavad koolid on valdavalt riigi hallatavad kutseõppeasutused, kaks neist on munitsipaalõppeasutused, erakutseõppeasutusi ei ole. Täpsemat infot koolide ja neis pakutava väljaõppe kohta on kättesaadav aadressilt http://www.haridussilm.ee/?leht=kutse_1.

Mittekvalifitseeritud tööjõu väljaõppeks vajalikud **esmaõppe õppekavad ehituse valdkonnas paiknevad kolmandal ja neljandal kvalifikatsiooniraamistiku tasemel**. Taastuvenergiat kasutavate kütteseadmete paigaldamiseks on koostatud ka kaks jätkuõppe õppekava. Õppekavade loetelu mittekvalifitseeritud tööjõu koolitamiseks on esitatud lisas 1.

Õppekavadega kirjeldatud kutseõppe eesmärgiks on tagada õppijatele võimalused kvalifikatsiooni omandamiseks. Õppekavade koostamisel on osalenud kutseõpetajad koostöös sotsiaalpartneritega, võttes aluseks kutseharidusstandardi, asjaomased kutsestandardid. Õppekavade väljatöötamisel osalenud spetsialistide nimekiri on esitatud lisas 2.

Õppekava ja kutsestandardi(te) sidusus

Konkreetse eriala õppekava koostamise aluseks on Ehituse, Kinnisvara ja Geomaatika Kutsenõukogu poolt kinnitatud kutsestandard. Seosed õppekava moodulite ja kutsestandardis fikseeritud kohustuslike kompetentside vahel on esitatud iga õppekava lisas asuvas vastavustabelis.

Õppekavad koosnevad moodulitest⁷, milles kirjeldatakse kompetentsusnõuetega vastavuses olevad õpiväljundid. Moodulid jagunevad põhiõpingute, valikõpingute mooduliteks.

Õpingute alustamise nõuded

Õppekava sätestab õpingute alustamise nõuded konkreetsel erialal. Tulenevalt kompetentsipõhistest kutsestandarditest ja EKR tasemenõuetest võivad ehituserialadel õpinguid alustada isikud, kes on omandanud vähemalt põhihariduse ja kelle tervislik seisund võimaldab õppida ja töötada valitud erialal. Õpingute alustamisel jätkuõppe õppekavadel on eelduseks lisaks põhiharidusele ka samale kvalifikatsioonitasemele vastava kutse või vastavate kompetentside olemasolu.

Õppekavaga määratud õppe maht

Õppekavas on määratud õpingute kogumaht konkreetsel erialal, samuti selle jaotus põhiõpingute, sh praktika ja valikõpingute vahel. Põhiõpingute moodulite õpiväljundite omandamine on kohustuslik.

⁵ Kutseõppeasutuse seadus §24 lõige 5

⁶ Haapsalu Kutsehariduskeskus, Hiiumaa Ametikool, Ida-Virumaa Kutsehariduskeskus, Järvamaa Kutsehariduskeskus, Kehtna Majandus- ja Tehnoloogiakool, Kuressaare Ametikool, Narva Kutseõppekeskus, Põltsamaa Ametikool, Pärnumaa Kutsehariduskeskus, Rakvere Ametikool, Sillamäe Kutsekool, Tallinna Ehituskool, Tallinna Kopli Ametikool, Tallinna Lasnamäe Mehaanikakool, Tartu Kutsehariduskeskus, Valgamaa Kutseõppekeskus, Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskool, Viljandi Kutseõppekeskus, Võrumaa Kutsehariduskeskus

⁷ Moodul on õppekava terviklik sisuühik, milles kirjeldatakse kompetentsusnõuetega vastavuses olevad õpiväljundid

Õppeaht on määratud Eesti kutsehariduse arvestuspunktides (edaspidi *EKAP*⁸).

Kutsehariduse arvestuspunktid annavad numbrilisel kujul lisateavet õppekavas kirjeldatud moodulite kohta. Kutsehariduse arvestuspunktide määramisel on arvestatud õppija tööpanust vajalike õpiväljundite omandamiseks, kirjeldatud õpiväljundite keerukust ja ulatust ning nende suhtelist tähtsust tööturul osalemisel.

Õppekavades ei ole eraldi kindlaks määratud teooria ja praktilise töö osakaalu, sest kõiki mooduleid soovitakse käsitleda ühtsete, kutseoskuste omandamist võimaldavate tervikutena.

Õpingute sisu

Õppekavade rakendamine koolis toimub konkreetset õppevormi⁹ ja sihtrühma arvestavate rakenduskavade alusel. Ühel õppekaval võib olla mitu rakenduskava sõltuvalt sihtrühmast (põhiharidusega või keskkoharidusega isikud, töökogemust omavad isikud jne).

Õppekava põhiõpingute moodulitesse tuleb lõimida võtmepädevuste alast õpet mahus ja valikus, mis on vajalik antud eriala omandamiseks.

Töötervishoiu, töö- ja keskkonnaohutuse ning energiatõhusa ehitamisega seonduvat käsitletakse õpingute käigus läbivalt.

Energiatõhusa ehitamise põhimõtete kajastamine õppekavades

Õppeprotsessis tuleb pöörata kõrgendatud tähelepanu ehitusel tegutsevatele oskustöölisele vajalike energiatõhususe alaste oskuste, teadmiste ja hoiakute, eelkõige käitumisharjumuste kujundamisele.

Kuivõrd 4. taseme ehitustöölised ei osale ehitusprotsessi kavandamises, avaldub nende mõju ehitiste energiatõhususele ehitustööde kvaliteetses teostamises. Tööde kvaliteedi tagamiseks tuleb vajalikke teadmisi, oskusi ja hoiakuid kujundada õppeprotsessis läbivalt, lähtudes sellest, mil määral sobilike materjalide valik, kasutatav tehnoloogia ja töövõtted ning töötaja käitumisharjumused konkreetsetes tööalases tegevuses võivad mõjutada hoonete või ehitusprotsessi energiatõhusust.

Vajalik on kõigi põhiõpingute moodulite õpetamisel käsitleda järgmisi teemasid:

- ehitustööde korraldamine,
- tüüpvead ehitustöödel ja nende tekkepõhjused,
- ehitusvigade peamised ilmingud, nende soojusfüüsikaline mõju konstruktsioonidele ja hoonete energiakulule,
- ehitustööde tehnoloogia valiku mõju keskkonnale ja ehitusprotsessi energiakulukusele
- kutsealal kvaliteedi ja kuluefektiivsuse tagamiseks sobilik moodulmõõtude süsteem (materjalide mõõdud, karkassi samm jne) ja selle rakendamise võimalused konkreetsete tööde tegemisel,
- tööülesannete täitmiseks vajalikud energiaallikad (elekter, vesi, valgustus, soojapuhurid jne.) nende sihipärane kasutamine minimeerimaks ehitustegevuse energiakulukust.

⁸ Eesti kutsehariduse arvestuspunkt (edaspidi *arvestuspunkt*) on õppemahu arvestusühik, mis näitab õppekavas kirjeldatud õpiväljundite saavutamiseks kuluvat hinnangulist õpilase töö mahtu. Üks arvestuspunkt vastab 26 tunnile õpilase tööle teadmiste ja oskuste omandamisel

⁹ Õppe võib toimuda statsionaarses töökohapõhises või koolipõhises õppevormis.

Praktika

Praktika on õppekava osa, mille ajal õpilane täidab töökeskkonnas juhendaja juhendamisel kindlate õpieesmärkidega töö- ja õppeülesandeid¹⁰. Praktika sooritamise käigus kinnistab õpilane teoreetilisi teadmisi ja täiendab praktilisi oskusi ning kujundab hoiakuid reaalses töökeskkonnas.

Praktika ja õppekeskkonnas toimuv praktiline töö moodustavad vähemalt poole õppekava mahust ning jagunevad üldjuhul võrdselt.

Valikõpingud

Vabariigi Valitsuse määruses „Kutseharidusstandard“ on sätestatud valikõpingute koostamise põhimõtted. Selle kohaselt omandatakse valikõpingutega teadmised ja oskused, mis

- 1) toetavad ja laiendavad kutseoskusi või
- 2) seonduvad täiendava kutse või osakutsega.

Valikõpingute moodulite **koostamine on kooli pädevuses**, mistõttu on õppekavades esitatud üldjuhul üksnes valikõpingute õppe maht.

Valikõpingute moodulite nimetused, õpiväljundid koos lävendi taseme hindamiskriteeriumitega esitatakse kooli õppekavas. Esmaõppe puhul võivad valikõpingute moodulid seonduka ka võtmepädevuste arendamist toetavate üldharidusõpingutega.

Õppe käigus omandatu hindamine

Õppekava moodulite õpiväljundite hindamine toimub hindamiskriteeriumite alusel, mis fikseeritakse lävendi tasemel kooli õppekava rakenduskavas. Lävendi tasemeks loetakse tööalase soorituse rahuldav tase.

Kogu õppeprotsessi vältel antakse õppijatele kirjalikku või suulist tagasisidet õpingute edenemisest eesmärgiga toetada ja suunata õppijat. Hinnatakse õppija teadmiste oskuste ulatust ja vastavust nõutud tasemele. Õppija peab teadma, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamismeetodeid kasutatakse ning millist sooritust temalt lävendi tasemel oodatakse.

Kooli õppekava moodulite rakenduskavas määratakse hindamismeetodid ehk õpiväljundite saavutatuse kontrollimise vormid ja neid täpsustavad hindamisülesanded¹¹, mis selgitavad, mil viisil hindamismeetodi teostamist konkreetses moodulis oodatakse. Hindamismeetodite valikul tuleb arvestada õpiväljundeid ja kutsestandardis esitatut.

Omandatud kompetentsuse ettenäitamine võib toimuda ka praktilal. Õppija kompetentsuse ettenäitamine planeeritakse, viiakse läbi ja hinnatakse koos tööandjate esindajatega. Soovitav on selleks moodustada kolmeliikmeline sõltumatu komisjon. Oluline on jälgida, et hindamist ei viiks läbi õpetaja, kes on olnud hinnatava juhendaja.

¹⁰ Praktika korraldus on reguleeritud kutseõppeasutuse seaduse §30 alusel väljaantud Haridus- ja teadusministri 12.09.2013 määrusega nr 32 „Praktika korraldamise ja läbiviimise tingimused ja kord“

¹¹ Hindamisülesanded peavad olema sõnastatud õppija tegevusest lähtuvalt määratledes mida ja kuidas tuleb õppijal demonstreerida tõendamaks konkreetse õpiväljundi/õpiväljundite omandamist.

Õpingute lõpetamine

Õppekavas määratakse kindlaks nõuded õpingute lõpetamiseks. Üldjuhul on õpingute lõpetamiseks tarvilik ja piisav, et õppija on saavutanud kõik õppekavas esitatud õpiväljundid vähemalt lävendi tasemel.

Ehituserialadel on loobunud ühest suuremahulisest lõpueksamist. Õppijal tuleb demonstreerida omandatud kompetentsust kogu õppeaja vältel.

Õppekava kohandamine erinevate vajadustega õppijatele

Õppevõimaluste kättesaadavuse tagamisel peab kool arvestama võrdsete võimaluste, kättesaadavuse ja ligipääsetavuse põhimõtetega.

Haridusliku erivajaduse all mõistetakse vajadust teha muudatusi või kohandusi õppeprotsessis, õppe kestuses, õppekoormuses või õpikeskkonnas (õppevorm, õpperuumid, õppevahendid, meetodid, suhtluskeel, spetsiaalse ettevalmistusega pedagoogid, vajadusel tugipersonal), tagades nii kõigile võrdsed võimalused maksimaalseks osalemiseks õppeprotsessis ja individuaalseks arenguks.

Õppija individuaalsuse arvestamiseks võib koostada kooli õppekava alusel õppijale **individuaalse õppekava**, mille õpiväljundid kattuvad kooli õppekavas kirjeldatutega. Individuaalse õppekava kaudu luuakse õpilasele tingimused jõukohaseks kutseõppes osalemiseks ning õppekava õpiväljundite saavutamiseks. Vajalike tugimeetmete rakendamine ning sobivad kohandused arutatakse läbi koos õppijaga, kaasates vajadusel tema seadusliku esindaja. Individuaalse õppekava kinnitab kooli direktor.

Varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamine (VÕTA) kutse saamiseks vajalike kompetentside hindamisel

Mittekvalifitseeritud tööjõu koolitussüsteemis on väga oluline roll varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamise süsteemi mahukal rakendamisel. Väljundipõhine õppekava võimaldab varasemate õpingute (so õppeasutustes, täienduskoolituse kursustel või iseseisvalt omandatu), samuti tööalases tegevusest ja muudest tegevustest õpitu arvestamist osana kvalifikatsiooni saamisel.

VÕTA eesmärgiks on väärtustada isiku kompetentsust, sõltumata selle omandamise ajast, kohast ja viisist ning edendada võrdseid võimalusi kompetentsuse tunnustamisel.

Varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamine on protsess, mille käigus hinnatakse kindlaksmääratud kriteeriumidest lähtuvalt ja asjakohase hindamismeetodi abil taotleja tegelike kompetentside (teadmiste, oskuste ja hoiakute) vastavust kutsestandardi nõuetele. Kompetentside vastavuse korral arvestatakse neid kutse andmisel.

Varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamine **toimub tõendusmaterjalide alusel**.

Tõendusmaterjalid võivad olla:

- **otsesed**, st taotleja enda poolt tehtud, koostatud, nt valmistatud tooted, joonised, kirjutatud arvutiprogrammid, artiklid ja raportid, koostatud õppematerjalid, jms
- **kaudsed**, st kolmanda isiku poolt välja antud, nt erinevad dokumendid taotleja õpisoorituste kohta (akadeemiline õiend, täienduskoolituse tunnistused, õppeaine/koolituse õpiväljundeid kajastav õppekava või aineprogramm), tõendus töökogemuse ja -ülesannete kohta (tööleping, ametijuhend).

Tõendusmaterjali alusel varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamisel tuleb hindajatel lähtuda varem õpitud või kogetust, omandatud teadmiste ja oskuste, aga ka kujundatud hoiakute vastavustest kutsestandardi kompetentsusnõuetele. Kui varem õpitu või kogetu asjakohasuse osas on kahtlusi, on hindamisel õigus küsida lisatõendusi või teostada täiendavat hindamist.

Varasemate õpingute ja töökogemuse hindamisel on **oluline järgida** järgmisi **põhimõtteid**:

- Varasemate õpingute ja töökogemuse hindamisel on oluline, et taotleja teab hindamiskriteeriumeid, mille alusel teda hinnatakse ja milliseid hindamismeetodeid kasutatakse.
- Töökogemusest õpitu arvestamisel on kõige olulisem hinnata selle vastavust kutsestandardis esitatud kompetentsusnõuetele. Kui varasemate õpingute või töökogemusest omandatu on kooskõlas kutsestandardi tegevusnäitajatega, siis nende omandamisele kulunud aeg või koht ei tohi olla omandatu arvestamisel takistuseks.
- Hindamisel tuleb **keskenduda** eelkõige **töökogemusest õpitule**. Kui taotleja suudab vaid loetleda täidetud rolle ja tegevusi, aga ei oska tuua ühtegi näidet teadmiste, oskuste ja hoiakute sisulisest omandamisest, ei ole see otsuse tegemiseks piisav.
- Varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamisel ei pea taotleja tõendama eraldi töökogemust, mitteformaalselt ja formaalselt õpitud, vaid peaks saama need koondada ühtsesse taotlusesse. Suuremate tervikute puhul on taotlusvormide asemel soovitatav hindamiseks kasutada õpimapi meetodit.
- **VÕTA** taotleja peab saama pärast hindamist konstruktiivset tagasisidet koos põhjendusega otsuse kohta. Õnnestumist/ebaõnnestumist tuleb vaadelda hindamiskriteeriumide kontekstis ja tagasisides on soovitatav kasutada hindamiskriteeriumide keelt. Soovitatav on põhjendada ka positiivset otsust, kuivõrd igasuguse hindamise eesmärk on toetada taotleja isiksuse arengut. Asjakohane ja õigeaegne tagasiside võimaldab taotlejal kavandada oma edasist arengut valdkonnas.

Varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamisel kutse kvalifikatsiooni saamiseks esitatakse kõrgendatud nõudmisi hindajate kompetentsusele. Mida keerukama ja suurema taotlusega on tegu, seda olulisem on objektiivsuse tagamiseks, et hindab mitme liikmeline komisjon.

- **Varasemate õpingute hindamise meetodid**: dokumentide alusel hindamine – nt akadeemiline õiend, täienduskoolituse tunnistus, õppeaine/koolituse õpiväljundeid kajastav õppekava või aineprogramm, eneseanalüüs.
- **Töökogemusest omandatu hindamise meetodid**: dokumentide alusel hindamine – nt tööleping, töövõtuleping, ametijuhend jne, eneseanalüüs, portfoolio, mille sisuks võivad olla näiteks: (valmistatud tooted, joonistused, kirjutatud arvutiprogrammid, artiklid ja raportid, koostatud õppematerjalid) töö- ja elukogemuse, harvem õppetegevuse analüütilised käsitlused, kus taotleja seostab varem õpitud nõutavate tegevusnäitajatega/teadmistega.
- **Täiendava hindamise meetodid**: intervjuu, oskuste ettenäitamine, proovitöö. **VÕTA** süsteemi planeerimise, rakendamise ja toimimise eest vastutab kutse andja.

VÕTA rakendamist kutse andmisel planeerib ja rakendab kutsekomisjon. Varasemate õpingute ja töökogemuse hindaja on hindamiskomisjon. Taotlusvorm varasema töökogemuse arvestamiseks kutse saamisel on esitatud lisa 3.

Kokkuvõte

Koostatud õppekavade alusel toimunud erialaõpingud lõpetanud õppija on omandanud ulatuslikud nii faktilised kui teoreetilised tööalased teadmised ning kognitiivsed ja praktilised oskused konkreetsetele tööalastele probleemidele lahenduse leidmiseks. Ta on omandanud kompetentsuse, mis võimaldab tal korraldada iseseisvalt oma tööd ja sooritada tööülesandeid tavapärastes olukorras vastutades nende kvaliteetse ja nõuetekohase täitmise eest. Vastutust nõudvate otsuste vastuvõtmise ning tavapärastest keerulisemate tööprotsesside teostamise juures vajab esmast kutset omav ehitaja juhendamist.

LISA 1

Mittetkvalifitseeritud tööjõu õppekavad ehituse valdkonnas

Õppekava nimetus	EKR tase	Õppekava maht kutsehariduse arvestus- punktides	Õppekava koostamise alus
3.taseme esmaõppe õppekavad			
Palkmajaehitaja	3.tase	60 EKAP	"Palkmajaehitaja, tase 3"
Pottsepp-sell	3.tase	30 EKAP	"Pottsepp-sell, tase 3"
4.taseme esmaõppe õppekavad			
Ehituspuusepp	4.tase	120 EKAP	"Ehituspuusepp, tase 4 esmane kutse"
Palkmajaehitaja	4.tase	120 EKAP	"Palkmajaehitaja, tase 4"
Monteerija	4.tase	30 EKAP	"Monteerija, tase 4 esmane kutse"
Betoonkonstruktsioonide ehitaja	4.tase	60 EKAP	"Betoonkonstruktsioonide ehitaja, tase 4 esmane kutse"
Müürsepp	4.tase	90 EKAP	"Müürsepp, tase 4 esmane kutse"
Krohviija	4.tase	60 EKAP	„Krohviija, tase 4 esmane kutse“
Maaler	4.tase	60 EKAP	„Maaler, tase 4 esmane kutse“
Plaatija	4.tase	30 EKAP	"Plaatija, tase 4 esmane kutse“
Põrandakatja	4.tase	60 EKAP	„Põrandakatja, tase 4 esmane kutse “
Ventilatsioonilukksepp	4.tase	60 EKAP	"Ventilatsioonilukksepp, tase 4 esmane kutse"
Kütte- ja jahutussüsteemide lukksepp	4.tase	90 EKAP	"Kütte- ja jahutussüsteemide lukksepp, tase 4 esmane kutse"
Veevärgilukksepp	4.tase	90 EKAP	"Vee- ja kanalisatsioonilukksepp, tase 4 esmane kutse"
Kinnisvarahooldaja	4.tase	120 EKAP	"Kinnisvarahooldaja, tase 4"
4.taseme jätkuõppe õppekavad taastuenergiat kasutavate kütteseadmete paigaldamiseks			
Soojuspumpade paigaldaja	4.tase	30 EKAP	"Soojuspumpade paigaldaja, tase 4"
Termiliste päikeseküttesüsteemide paigaldaja*	4.tase	15 EKAP	„Termliste päikeseküttesüsteemide paigaldaja, tase 4“

* õppekava kuulub energeetika ja automaatika õppekavarühma

Lisa 2**Õppekavade väljatöötamisel osalenud isikud**

1	Margus Keerutaja	AS Sovek
2	Jüri Kröönström	Eesti Kinnisvara Haldajate ja Hooldajate Liit
3	Marit Otsing	Eesti Korterühistute Liit
4	Alar Suurväli	Eesti Soojuspumpade Paigaldajate Liit
5	Toomas Henk	Eesti Tuletõrjeliit
6	Indrek Peterson	Eesti Ehitusettevõtjate Liit
7	Toivo Lippmaa	EM Arenduskeskus OÜ
8	Ülle Ojamäe	Haapsalu Kutsehariduskeskus
9	Uve Uustalu	Haapsalu Kutsehariduskeskus
10	Toomas Kivisalu	Haapsalu Kutsehariduskeskus
11	Kullar Kobin	Heleflex OÜ
12	Margus Kivi	Hiiumaa Ametikool
13	Veikko Martin	Hiiumaa Ametikool
14	Mait Põrda	Ida-Virumaa Kutsehariduskeskus
15	Timo Kukk	Ida-Virumaa Kutsehariduskeskus
16	Tõnu Peipman	Inseneribüroo Printsip OÜ
17	Hillar Takk	Järvamaa Kutsehariduskeskus
18	Ivar Kohjus	Järvamaa Kutsehariduskeskus
19	Sven Kornak	Kehtna MTK
20	Erni Ajaots	Kehtna MTK
21	Sigrid-Ester Tani	Kütte- ja Ventilatsioonisüsteemide Teabekeskus
22	Jaan Vikat	MTÜ Eesti Maalrite Liit
23	Irina Koševnikova	Narva Kutseõppekeskus
24	Jelena Kruglova	Narva Kutseõppekeskus
25	Ago Rehandi	OÜ Viljandi Õhumeister
26	Ülo Ramp	Põltsamaa Ametikool
27	Ivar Viks	Põltsamaa Ametikool
28	Janek Klaamas	Pärnumaa Kutseõppekeskus
29	Olev Metsis	Rakvere Ametikool
30	Jaan Viktor	Rakvere Ametikool
31	Rein Rästas	Rakvere Ametikool
32	Jüri Juur	Sillamäe Kutsekool
33	Ferdinand Tõnisson	Tallinna Ehituskool
34	Kristjan Stroom	Tallinna Ehituskool
35	Terje Jaksen	Tallinna Ehituskool
36	Meeta Heinaste	Tallinna Ehituskool
37	Alla Kaikova	Tallinna Kopli Ametikool
38	Andres Kask	Tallinna Kopli Ametikool
39	Roman Issakov	Tallinna Kopli Ametikool
40	Leho Lilleorg	Tallinna Lasnamäe Mehaanikakool
41	Vidas Svabauskas	Tallinna Lasnamäe Mehaanikakool
42	Roode Liias	Tallinna Tehnikaülikool
43	Magnus Maiste	Tartu Kutsehariduskeskus
44	Margus Käärna	Tartu Kutsehariduskeskus

45	Ena Drenkhan	Tartu Kutsehariduskeskus
46	Kaido Käis	Valgamaa Kutseõppekeskus
47	Rein Soesoo	Viljandi Kutseõppekeskus
48	Kalmer Lind	Viljandi Kutseõppekeskus
49	Anti Kivistik	Viljandi Kutseõppekeskus
50	Rein Kalda	Viljandi Kutseõppekeskus
51	Helen Roosileht	Viljandi Kutseõppekeskus

LISA 3**AVALDUS TÖÖKOGEMUSEST ÕPITU ARVESTAMISEKS KUTSE SAAMISEL**

Taotlenkutse saamiseks vajalike kompetentsi (de)arvestamist
kutse nimetus vastavalt kutsestandardile kompetentsi(de) nimetus(ed) vastavalt kutsestandardile

töökogemuse/iseseisvalt õpitu alusel:

Arvestatava kompetentsi nimetus vastavalt kutsestandardile: <i>(täidab taotleja)</i>	OTSUS <i>(täidab VÕTA komisjon)</i>	
	Ülekande liik*	

*Ülekande liigid: 1 – kohustuslik kompetents; 2 – valitav kompetents; EI – ei kanta üle

Andmed töölase tegevuse kohta, mis tõendavad nõutava(te) kompetentsi(de) arvestamiseks vajalikku kogemust ja selle kaudu omandatud oskusi:

Asutus <small>(esitada ametlik nimi, aadress)</small>	
Töösuhte algus ja lõpp <small>(esitada kuupäev, kuu ja aasta)</small>	
Amet/roll	
Tööülesanded <small>(kirjeldage oma tööülesandeid ja kohustusi, mida täitsite antud ametikohal)</small>	
Töökogemusest/iseseisvalt omandatud oskused ja pädevused <small>(analüüsige, mida te olete kogemusest õppinud ja tooge välja seosed kutsestandardis nimetatud kompetentsi(de)ga)</small>	

Lisatud kogemust tõendavad kohustuslikud dokumendid (märkida ristikesega ja esitada avalduse lisadena)

- ametikirjeldus eneseanalüüs portfoolio tööandja soovituski väljavõte tööraamatust
- muu

Kinnitan esitatud andmete õigsust

Kuupäev:	Taotleja allkiri:
-----------------	--------------------------

OTSUSE KINNITUS**Põhjendus/soovitused:**

Kuupäev:	VÕTA komisjoni esimees/hindaja: (nimi, allkiri)
-----------------	--